

तान्प्रबोधितान् विविधेन मार्गेण प्रस्थितान् शास्त्राभिर्नन्दिनः स्वैशब्दे अभिनन्दितुं शीलयेषां तान् दृष्ट्वा यथावयं स्वशास्त्रैः परितुष्टास्तथा तान् पितृह्वासंदिहानाः संतः श्रेयः प्रशस्ततरं नोपलभामहे न विश्वे तु स मर्थाः स्मः ॥ ९ ॥ १० ॥ कलिलं नानाशंकाकुलं अधो हि अध्यापय ॥ ११ ॥ आश्रमाः शास्त्राणि चत्वारि तत्र धर्मो नास्ते वेत्येकं शास्त्रं अवैदिकः शाक्यादिकल्पितश्चैत्यवंदनादिरेव धर्मो नान्य इत्यपरं वेदोक्त एव धर्मो नान्य इति तृतीयं धर्मो धर्मातीतं वस्तुमात्रमस्तीति चतुर्थं यथासंकल्पिताः संकल्पितं संकल्प्य अनतिक्रान्ताः यो येन श्रेयस्त्वेन भावितस्तस्य तदेव श्रेय इत्यर्थः तथा च श्रुतिः तं यथा यथोपासते तथेतः प्रेत्य भवतीति संकल्पानुसारेण फलं दर्शयति तांस्माश्रित्य अनुपश्यन् रुभ्योधिगम्य सम्यगालोचय एतान् बुद्ध्या आलोचयन् स्वयमेवैतेषु प्रशस्तं यत्तदज्ञास्यसीति भावः ॥ १२ ॥ गुणोद्देशं आत्मज्ञानगुणभूतानां धर्माणामुद्देशं

तांस्तविप्रस्थितान् दृष्ट्वा शास्त्रैः शास्त्राभिर्नन्दिनः ॥ स्वशास्त्रैः परितुष्टाश्च श्रेयो नोपलभामहे ॥ ९ ॥ शास्त्रं यदि भवेदेकं श्रेयो व्यक्तं भवेत्तदा ॥ शास्त्रैश्च बहुभिर्भूयः श्रेयो गुण्यं प्रवेशितं ॥ १० ॥ एतस्मात्कारणाच्छ्रेयः कलिलं प्रतिभाति मे ॥ ब्रवीतु भगवांस्तन्मे उपसन्नोऽस्म्यधीहि भो ॥ ११ ॥ नारद उवाच आश्रमास्तात च त्वारायथासंकल्पिताः पृथक् ॥ तान्सर्वाननुपश्यत्वं समाश्रित्येति गालव ॥ १२ ॥ तेषां तेषां तथा हित्व माश्रमाणां ततस्ततः ॥ नानारूपं गुणोद्देशं पश्य विप्रस्थितं पृथक् ॥ १३ ॥ नयांति चैव ते सम्यगभिप्रतम संशयं ॥ अन्येषां स्तथा सम्यगाश्रमाणां परां गतिं ॥ १४ ॥ यत्तु निःश्रेयसं सम्यक् कृतं चैवा संशयात्मकं ॥ अनुग्रहं च मित्राणामभिन्नाणां च निग्रहं ॥ १५ ॥ संग्रहं च त्रिवर्गस्य श्रेय आहुर्मनीषिणः ॥ निवृत्तिः कर्मणः पापास्ततं पुण्यशीलता ॥ १६ ॥ सद्भिश्च समुदाचारः श्रेय एतदसंशयं ॥ मार्दवं सर्वभूतेषु व्यवहारेषु चार्जवं ॥ १७ ॥ वाक्चैव मधुरा प्रोक्ता श्रेय एतदसंशयं ॥ दैवतेभ्यः पितृभ्यश्च संविभागो तिथिष्वपि ॥ १८ ॥ असंत्यागश्च भृत्यानां श्रेय एतदसंशयं ॥ सत्यस्य वचनं श्रेयः सत्यज्ञानं तु दुष्करं ॥ १९ ॥ यद्भूतहितमत्यंतमेतत्सत्यं ब्रवीम्यहं ॥ अहंकारस्य च त्यागः प्रमादस्य च निग्रहः ॥ २० ॥ संतोषश्चैव कचर्या च कूटस्थं श्रेय उच्यते ॥ धर्मेण वेदाध्ययनं वेदांतानां तथैव च ॥ २१ ॥ ज्ञानार्थानां च जिज्ञासा श्रेय एतदसंशयं ॥ शब्दरूपरसस्पर्शान्सहगंधेनैकेवलान् ॥ २२ ॥

संकीर्तनं पृथक् विरुद्धेन प्रकारेण प्रस्थितं यथापरेषां तन्मशिलारोहणादि धर्मः स एवास्माकमधर्मः यथावास्माकमधीषोमीयपश्चालं भो धर्मः स एव परेषामधर्म इत्यर्थः ॥ १३ ॥ नेति ते आश्रमाः स्थूलदृष्ट्या निरीक्ष्यमाणाः सम्यगभिप्रेतं धर्ममात्मतत्त्वं नानयांति न प्रापयंति तेषामेव परां गतिमन्येऽस्मदृशः सम्यक् क्रजुयथास्यात्तथाऽपश्यन् उक्तरीत्या फलसाधनयोः सर्वत्राविगानात् ॥ १४ ॥ एतदेवाह यच्चिति मित्राणां सर्वभूताभ्यप्रदाना मनुग्रहं अभिन्नाणां हिंसाणां च निग्रहं श्रेय आहु रित्यभिमेणा न्वयः हिंसा निग्रहस्य श्रेयस्त्वोक्त्या हिंसा सत्वस्यातिनिबलमुक्तं ॥ १५ ॥ १६ ॥ १७ ॥ सर्वतंत्रसाधारण धर्मप्रसंगौ द्वैदिकं धर्ममाह दैवतेभ्य इत्यर्थेन ॥ १८ ॥ सत्यस्य अबाधितालतत्त्वस्य वचनं श्रवणादिकं ॥ १९ ॥ सत्यं सत्यप्रापकं ॥ २० ॥ जिज्ञासा अनुभवेच्छा ॥ २१ ॥